

**ОТЧЕТ НА ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ
ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА
НАЦИОНАЛНАТА ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА НАСИЛИЕТО И ЗЛОУПОТРЕБАТА С ДЕЦА
ЗА 2023 Г.**

Камелия Николова – ръководител на работната група „Превенция на насилието и злоупотребата с деца“, отговаря за организацията на работата на групата и координацията за изпълнението на заложените мерки и дейности

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ I.

ГАРАНТИРАНЕ НА ЕФЕКТИВНА ЗАЩИТА ОТ НАСИЛИЕ И ВРЕДНО ВЛИЯНИЕ ВЪРХУ ДЕЦАТА В СРЕДАТА НА ЖИВОТ

Мерки и дейности	Отговорна институция <i>Во-деца/партнираща</i>	Индикатори за изпълнение (конкретни стойности – брой и посочване на конкретна кампания, обучение, законопроект и др.)	Постигнат резултат	Причини за забава/неизпълнение
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 1 СЪЗДАВАНЕ НА БЕЗОПАСНА, УСТОЙЧИВА И РАЗВИВАЩА СЕМЕЙНА СРЕДА И ПРЕДОСТАВЯНЕ НА СПЕЦИАЛИЗИРАНА ПОМОЩ И ПОДКРЕПА НА РОДИТЕЛИТЕ, ЗАКОННИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ, НА ПОЛАГАЩИТЕ ГРИЖИ ЛИЦА				
<i>1.1. Гарантиране правото на закрила от насилие на всички деца и особено деца във висок риск от уязвимост (деца, настанени извън биологичното семейство; деца, търсеци международна закрила, деца с увреждания и/или със СОП; деца, извършители на противообществени прояви и престъпни посегателства) чрез провеждане на национална информационна кампания от органите за закрила на детето и мобилизиране на общността и промяна в обществените нагласи</i>	Водеща: ДАЗД Партниращи: МТСП, МЗ, МОН, МК, ММС, МВнР, МП, МВР, АСП, ЦКБППМ Н, ЦКБТХ,	Национална кампания		

	НПО, НСОРБ, УНИЦЕФ и достав- чици на медийни услуги			
<i>1.2. Създаване на компендиум на добрите практики за подкрепа на децата, родителите и професионалистите за изграждане на безопасна, устойчива и развиваща се среда за децата</i>	Водеща: ДАЗД Партни- ращи: МТСП, МЗ, МОН, МК, ММС, МВнР, МП, МВР, АСП, ЦКБППМ Н, ЦКБТХ, НСОРБ, НПО, УНИЦЕФ	Създаден компендиум		
<i>1.3. Изграждане на Методически център за анализи и изследвания към Държавната агенция за закрила на детето за събиране и оценка на данни и укрепване на системите за закрила и наблюдение. Изготвяне на анализи с оглед постигане на координирана работа по правни и други въпроси, изработване на методически ресурси за подкрепа на работата на професионалистите, работещи с деца и на родителите</i>	Водеща: ДАЗД Партни- ращи: Висши училища, БАН, Инс- титут по психоло- гия на МВР	Създаден методически цен- тър		
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 2				

ГАРАНТИРАНЕ ПРАВОТО НА ЗАКРИЛА ОТ НАСИЛИЕ НА ДЕЦА, ВЪВЛЕЧЕНИ В РОДИТЕЛСКИ КОНФЛИКТИ И МИНИМИЗИРАНЕ НА ПСИХОЛОГИЧЕСКИТЕ И ЕМОЦИОНАЛНИТЕ ПОСЛЕДИЦИ

<p>2.1. Сформиране на външен екип на национално ниво от водещи специалисти – клинични психолози, психотерапевти, психиатри и др., за подкрепа по случаи на тежки родителски конфликти и за оказване на супервизия</p>	<p>Водеща: ДАЗД Партниращи: Националното сдружение на психолозите, Висши училища, Центрове за психично здраве</p>	<p>Сформиран екип на национално ниво</p>		
<p>2.2. Мониторинг по прилагане на Методическо указание за работа по случай на деца в риск от родителско отчуждение и Механизъм за работа и сътрудничество между институциите по случаи на деца, въввлечени в родителски конфликти, с оглед подобряване на работата по случаи и отстраняване на трудностите в практиката</p>	<p>Водеща: ДАЗД Партнираща: АСП</p>	<p>Приета актуализация</p>	<p>Под ръководството на ДАЗД междуведомствена група, с представители на МП, МТСП, МВР, МЗ, МОН, ВКП, АСП, НСОРБ разработи Механизъм за работа и сътрудничество между институциите по случаи на деца, въввлечени в родителски конфликти, който регламентира конкретни задължения и взаимодействие по случаи на деца, въввлечени в спорове между разделени родители. През месец януари 2023 г. Механизмът е утвърден и сведен на вниманието на всички отговорни институции за прилагане в практиката. Предвиден е вътрешен и външен мониторинг относно прилагането му. Външният ще се осъществи от ДАЗД на всеки шест месеца след приемането му, чрез събиране</p>	

			на информация по образец от всички отговорни институции по прилагането му.	
2.3. Въвеждане на задължителна медиация по семейни дела	Водещи: МП, ВСС	Изготвен акт/приет акт	<p>МП – През 2022 г. бе изготвен проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за медиацията /ЗИД на ЗМ/. Законопроектът бе одобрен с Решение № 851 от 28 октомври 2022 г. от Министерския съвет и бе внесен за разглеждане в 48-то Народно събрание със сигнатура № 48-202-01-20 от 28.10.2022 г. Законопроектът е приет на второ гласуване в пленарно заседание на дата 25. 01.2023 г. Обнародван е в ДВ, бр.11 от 2023 г. Законът влиза в сила от 1.07.2024 г.</p> <p>С предлаганите промени в ЗИД на ЗМ се предвижда въвеждане на задължителна съдебна медиация за производствата по определени граждански и търговски дела, подсъдни на районните, окръжните и апелативните съдилища, считано от 01 юли 2024 г., като се урежда стриктно процедурата по медиация по такива висящи съдебни дела. Със ЗИД на ЗМ се правят и съответни изменения в Гражданския процесуален кодекс (ГПК), Закона за съдебната власт (ЗСВ) и в други нормативни актове, необходими за постигане на поставените цели. Основните предлагани промени в приетия законопроект са следните:</p>	

			<p>1. Въвежда се задължителна съдебна медиация по отношение на висящи съдебни спорове и то по определени видове дела и в определени случаи. Извън тези случаи, процедура по медиация в съдебните центрове по медиация може да се проведе и по инициатива на страните по висящо съдебно дело. При извънсъдебните спорове медиацията остава като доброволна възможност. Предложенията имат за цел да стимулират по-широкото прилагане на медиацията в България и да формират обществена нагласа за това. Предвидено е задължителната съдебна медиация да се развива като част от самия граждански процес, а не като процесуална предпоставка за допустимост на съдебното производство, за да не ограничи достъпа до съд и да не се забави производството.</p> <p>1.1.Делата, по отношение на които се въвежда задължително участие на страните в първа среща по медиация като задължително правило са следните императивно регламентирани граждански и търговски дела:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ разпределяне на ползването на съсобствена вещ по чл. 32, ал. 2 от Закона за собствеността; ✓ парични вземания, произтичащи от съсобственост по чл. 30, ал. 3 и чл. 	
--	--	--	--	--

			<p>31, ал. 2 от Закона за собствеността;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ делба по чл. 34 от Закона за собствеността - в производството по извършване на делбата; ✓ изпълнение на задължения на собствениците, ползвателите или обитателите на самостоятелни обекти в сграда в режим на етажна собственост по чл. 6 от Закона за управление на етажната собственост, за възстановяване на направени от отделен собственик разходи за ремонт на общи части на сградата по чл. 48, ал. 7 от Закона за управление на етажната собственост, както и за отмяна на незаконосъобразно решение на общото събрание или на незаконосъобразен акт на управителния съвет (управителя) на етажната собственост по чл. 40, ал. 1 и чл. 43, ал. 1 от Закона за управление на етажната собственост; ✓ изплащане на стойността на дружествен дял при прекратяване на участие в дружество с ограничена отговорност по чл. 125, ал. 3 от Търговския закон; ✓ отговорност на управител или на контролор на дружество с ограничена отговорност за причинени на дружеството вреди по чл. 142, ал. 3 и чл. 145 от Търговския закон. <p>1.2. Делата, по отношение на които се въвежда задължение за страните да</p>	
--	--	--	--	--

			<p>участват в първа среща в процедура по медиация по преценка на съда са:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ развод по чл. 49 от Семейния кодекс; ✓ разрешаване на спорове относно упражняването на родителските права, местоживеенето на детето, личните отношения с детето и издръжката му по чл. 127, ал. 2 от Семейния кодекс; ✓ изменение на мерките, свързани с упражняването на родителските права, местоживеенето на детето, личните отношения с детето и издръжката му по чл. 51, ал. 4 и чл. 59, ал. 9 от Семейния кодекс; ✓ разрешаване на разногласия по повод упражняване на родителските права и задължения по чл. 123, ал. 2 от Семейния кодекс; ✓ определяне на мерки за лични отношения с бабата и дядото по чл. 128 от Семейния кодекс; ✓ издръжка; ✓ парично или непарично вземане, произтичащо от договор, едностранна сделка, непозволено увреждане, неоснователно обогатяване или водене на чужда работа без пълномощие с цена на иска до 25 000 лв.; ✓ съществуване, прекратяване, унищожаване или разваляне на договор или на едностранна сделка или за сключване на окончателен договор с цена на иска до 25 000 лв.; 	
--	--	--	---	--

			<ul style="list-style-type: none"> ✓ собственост и други вещни права върху имот или за нарушено владение; ✓ възнаграждения или обезщетения, произтичащи от трудови правоотношения, както и за признаване на уволнението за незаконно и неговата отмяна и за възстановяване на предишната работа; ✓ защита на членствени права в търговско дружество по чл. 71 от Търговския закон или за отмяна на решение на общото събрание на дружеството по чл. 74 от Търговския закон, както и искове по чл. 58, ал. 1 от Закона за кооперациите и по чл. 25, ал. 4 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел; ✓ защита на права на интелектуална собственост по Закона за авторското право и сродните му права, Закона за патентите и регистрацията на полезните модели, Закона за марките и географските означения, Закона за промишления дизайн, Закона за топологията на интегралните схеми и Закона за закрила на новите сортове растения и породи животни. <p>2. Стриктно регламентирани са критерии за преценка на съда и изключения от обхвата на задължителната съдебна медиация: Предвидено е, съдът да преценява дали спорът е подходящ за препращане</p>	
--	--	--	--	--

			<p>към медиация, като съобразява всички обстоятелства, свързани с него, включително когато: между страните са налице трайни отношения, между страните се водят или са водени няколко дела, които имат връзка помежду си, по делото са предявени множество искове или насрещни претенции, разноските за производството може значително да надхвърлят материалния интерес по делото, бързото доброволно разрешаване на спора е в интерес на страните или на детето, основните обстоятелства, от които произтичат претендираните права и възражения, са безспорни, са налице други обстоятелства, които сочат, че спорът е подходящ за медиация.</p> <p>С оглед гарантиране на ефективна правна защита и интереса на страните и засегнатите лица, стриктно регламентирани са изключения от обхвата на задължителната съдебна медиация и при двете категории висящи съдебни дела, когато: процедурата по медиация е изключена за съответния вид спор със закон, първото съобщение по делото не е връчено на ответника лично или чрез друго лице в предвидените от закона случаи, освен ако той бъде открит покъсно в хода на производството, ответникът признае иска, страна по делото е държавата или държавно учреждение, страна по делото е потребител, с изклю-</p>	
--	--	--	--	--

			<p>чение на исковете за вземания, произтичащи от договор за банков кредит или свързани с него правоотношения, както и от договор за имуществено застраховане, по делото са представени убедителни доказателства за извършено насилие над страна по делото от насрещната страна, за наличието на риск за живота или здравето на детето или за неговия най-добър интерес.</p> <p>3. Предвидено е задължителността на процедурата по медиация да бъде ограничена единствено до това по чия инициатива започва процедурата – по разпореждане на съда, както и до задължението на страните да участват в среща с медиатор с определена продължителност от 1 до 3 часа. Така задължението на страните се свежда до това да направят опит за постигане на съгласие, но те нямат задължение да постигнат споразумение. По този начин не се нарушава принципа на доброволност на медиацията, който се изразява в това, че страните участват в процедурата по своя воля, могат по всяко време да се оттеглят и постигането на споразумение не може да бъде задължение за тях. В случая при съдебната медиация, само страните ще решат дали ще се споразумеят в рамките на задължителната част на процедурата (от 1 до 3 часа), дали ще я продължат и след първата среща с медиатор или ще решат, че не могат да</p>	
--	--	--	--	--

			<p>постигнат съгласие, в който случай процедурата се прекратява. Страните са свободни да се споразумеят по всички въпроси, дори и по тези, които излизат извън предмета на конкретния съдебен спор или са предмет на различни висящи дела. Те могат да изберат вариант за уреждане на отношенията им, който излиза извън възможностите, които законът е предоставил на съда при разрешаването на спора, доколкото постигнатото споразумение не противоречи на закона и добрите нрави. Времетраенето от 1 до 3 часа на първата медиационна среща от една страна е съобразено с опита на съдебните центрове и на медиаторите до този момент. Същевременно това решение е балансирано и има за цел да гарантира, че от една страна, съдебният медиатор ще има възможност да се запознае с казуса и страните, а от друга страна, страните ще имат възможност да преосмислят позициите си и готовността за компромис. По този начин се осигурява възможност за постигане на посочените цели без да се затруднява съдебното производство и същевременно без да се нарушава доброволния характер на медиацията от гледна точка на постигането на споразумение.</p> <p>4. Въведен е общ принцип, че задължително препращане на спора към медиация може да се извърши само</p>	
--	--	--	--	--

			<p>веднъж общо за всички инстанции по делото.</p> <p>5. С оглед предотвратяване забавата на съдебното дело се предлага във всяко положение на делото след изтичане на срока за подаване на отговор на исковата молба и до приключване на съдебното дирене при първата категория съдебни дела, съдът да задължава, а при втората категория дела съдът да може да задължи страните да участват в първа среща в процедура по медиация, след като извърши преценка на всички обстоятелства по делото, като процедурата по медиация се провежда в определен от съда срок, който е не по-дълъг от два месеца от съобщаването на страните на определението. Предвидено е съдебното дело да не се спира, освен ако страните не пожелаят медиацията да продължи и след този срок едновременно с разглеждането на делото или производството да бъде спряно по реда, определен в ГПК. Медиационната процедура се провежда само в рамките на висящ съдебен спор, поради което важи общият принцип за прекъсване и спиране на течението на давностния срок при заведен иск, съгласно чл.115 и чл.116, б."б" от Закона за задълженията и договорите.</p> <p>6. Предвидено е когато в процедурата по медиация е постигнато споразумение, в зависимост от съдържанието му делото да се прекратява или съдът да</p>	
--	--	--	---	--

			<p>одобри спогодбата по реда на ГПК в кратък срок- в 7-дневен срок от подаването на заявлението до съда. Ако не се постигне споразумение или одобрената спогодба се отнася само за част от спора, съдът продължава разглеждането на делото за останалата част.</p> <p>7. Въпросът за разходите по процедурата е разрешен по начин, който гарантира процесуалните права на страните. Предвидени са стимули и санкции за страните. Страните не внасят предварително разходи за медиационната процедура, а те са за сметка на бюджета на съда. В медиационната процедура ще важат всички процесуални правила за освобождаване от разноси, за ползване на правна помощ и за самия размер на таксите. Законопроектът предвижда облекчение за страните от такси и разноси при постигнато споразумение в процедурата по медиация, като в случаите, в които спогодбата е в резултат на сключено споразумение в процедура по медиация или когато производството по делото е прекратено поради оттегляне или отказ от иска в резултат на това споразумение, 75 на сто от внесената държавна такса се връща на ищеца. Предвид факта, че целта на предлаганите законодателни промени е въвеждането на задължение за страните по гражданско или търговско дело за участие в процедура по медиация, то е</p>	
--	--	--	---	--

			<p>скрепено със санкция за неизпълнението му, която същевременно има значението и на допълнителен стимул за страните да участват в процедурата. Когато в случаите на разглеждане на двете категории дела съдът е задължил страните да участват в първа среща в процедура по медиация, страната, която е отказала да участва лично или чрез пълномощник в срещата, дължи таксите и разноските по делото в съответната инстанция, както и разноските в процедурата по медиация, ако страната е загубила делото. В случаите, в които не е проведена първа среща в процедура по медиация поради отказ и на двете страни, таксите и разноските остават върху тях, както са ги направили, а разноските за процедурата по медиация се заплащат от тях поравно.</p> <p>8. За осигуряване на качеството на процедурата по медиация по висящи съдебни дела се предлага обособяването на провеждането на съдебната медиация в съдебни центрове, интегрирани в структурата на самите съдилища, които ще се администрат от съдии и координатори-съдебни служители. Тяхната цел е да осигуряват качеството на провежданите медиации чрез предварителен подбор на съдебните медиатори, текущо наблюдение и анализ на работата, както и проследяване на нагласите на страните и техните процесуални представители. С предложеното изменение на</p>	
--	--	--	---	--

			<p>Закона за съдебната власт се предвижда съдебните центрове да функционират към окръжните съдилища, като във всеки районен съд да бъде разкрито съответно териториално поделение, за да бъдат провеждани процедури по медиация. Предвидена е възможност с решение на съдийската колегия на Висшия съдебен съвет да бъдат разкривани и самостоятелни центрове за съдебна медиация при по-големите и по-натоварените районни съдилища. За осигуряване на качеството на медиациите освен допълнителен подбор относно съдебните медиатори се предвижда и специализирано обучение. Това налага и необходимостта от вписване на съдебните медиатори в списък на медиаторите към съдебния център по медиация.</p> <p>9. Подробната регламентация на структурата на съдебните центрове по медиация, тяхната организация и задълженията на координаторите на централните е предвидено да се уреди с подзаконов нормативен акт, издаден от Висшия съдебен съвет.</p> <p>10. Подробната уредба на въпросите относно извършването на подбора на медиаторите, специализираното им обучение, извършването на вписването и заличаването на медиаторите от списъците, техния мандат и контрола върху дейността им, извършван в рамките на съдебния център по медиация, ще се</p>	
--	--	--	---	--

			регламентирана с наредба, издадена от Висшия съдебен съвет.	
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 3				
ГАРАНТИРАНЕ ПРАВОТО НА ЗАКРИЛА ОТ НАСИЛИЕ НА ДЕЦА С РОДИТЕЛИ, КОИТО ПРЕБИВАВАТ ДЪЛГОСРОЧНО В ЧУЖБИНА				
<i>3.1. Разработване на механизъм за регистриране и подкрепа за деца, чиито родители пребивават в чужбина</i>	Водещи: ДАЗД, МОН, ЦКБППМ Н Партни- ращи: МВР, АСП, об- щини	Приет механизъм		
<i>3.2. Наблюдение и подкрепа в работата по случаи на деца с родители, които пребивават в чужбина</i>	Водеща: АСП Партни- ращи: МОН, МВР, об- щини, дос- тавчици на услуги	Подкрепа чрез мерки за закрила	АСП – За периода 01.01.2023 г. до 31.03.23 г. децата, настанени в семейства на близки и роднини по реда на Закона за закрила на детето са 149. Общият брой децата, пребиваващи в семейства на близки и роднини през месец март 2023 г. е 4116. Във връзка с отчета на плана за действие за изпълнение на НППНЗД за следващото (второто) тримесечие ще бъде изискана информация от Дирекциите „Социално подпомагане“ (ДСП) за децата, настанени в семейства на близки и роднини, с родители, които пребивават в чужбина.	
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 4				
ГАРАНТИРАНЕ ПРАВОТО НА ЗАКРИЛА НА ДЕЦА С УВРЕЖДЕНИЯ И/ИЛИ СЪС СОП, ДЕЦА С КОМПЛЕКСНИ КОМУНИКАТИВНИ ПОТРЕБНОСТИ (С НАРУШЕНА ИЛИ ЛИПСВАЩА ФУНКЦИОНАЛНА РЕЧ)				

<p>4.1. Проучване и анализ на проблемите на превенцията на насилието на децата с комплексни комуникативни потребности (ККП):</p> <p>4.1.1. Организиране на междуинституционална среща на национално ниво;</p> <p>4.1.2. Изготвяне на доклад с отчетна информация върху насилието над деца с увреждания и ККП;</p> <p>4.1.3. Проучване и представяне на добрите практики по света за превенция, разследване и правосъдие на насилие, малтретиране и експлоатация над деца с увреждания;</p> <p>4.1.4. Организиране на кръгла маса с участието на всички заинтересовани страни за представяне на резултатите от доклада и обсъждане на препоръки за следващи стъпки за превенция на насилието над деца с комплексни комуникативни потребности;</p> <p>4.1.5. Създаване на междуинституционална работна група с цел проучване на чуждестранен опит и предлагане на система за превенция и достъп до правосъдие за децата със затруднена комуникация</p>	<p>Водеща: ДАЗД Партни- раци: Фондация „АСИСТ – ПТ“, МВР, МЗ, МП, МОН, МТСП, МВнР, АХУ, АСП</p>	<p>Проведена среща; Изготвен доклад на вниманието на НСЗД; Провеждане на кръгла маса; Работна група, която да направи преглед и предложения за промени в действащото законодателство</p>	<p>ДАЗД – Агенцията организира и проведе на 10.03.2023 г. междуинституционална среща, с участие на представители на МТСП, МП, МЗ, МОН, МВР, ДАЗД, ДАБ, АХУ, АСП, Фондация „АСИСТ – помагачи технологии“. В експертната среща, са обсъдени основните трудности, предизвикателства в работата с децата, които са с комплексни комуникативни потребности (с нарушена или липсваща функционална реч), необходимите стъпки и последващи действия, които да се предприемат от всички институции, така че да бъде гарантирано в най-пълна степен правото на детето на защита срещу различните форми на насилие, в т.ч. липса на грижи или небрежно отношение, отчитайки специалните нужди на тези деца. От страна на Фондация „АСИСТ – Помагачи технологии“, която има дългогодишен опит в работата с деца с комплексни комуникативни потребности и използването на Допълваща и алтернативна комуникация, е представен доклад по темата, съдържащ данни в световен мащаб и представящ и чуждестранния опит.</p> <p>В настоящия момент се обобщава и анализира информацията от всички общини, доставчици на услугите ЦНСТ, относно децата с комплексни комуникативни потребности.</p> <p>Работи се по доклад относно актуалната ситуация за децата с увреждания, в</p>	<p>Има известно забавяне в стартирането на реализиране на дейността, поради по-късното приемане на стратегическия документ от предварително планираното. Времето е направено преразпределение за реализиране на мерките и дейностите в пълен обем.</p>
--	---	--	--	--

			<p>т.ч. с ККП, на база получена информация от МЗ, МОН, АХУ и АСП.</p> <p>От страна на ДАБ е изискано да се преведат на редките езици картите за комуникация, които ще подпомогнат възможността на работещите в социалните услуги за комуникират с деца, получили международна закрила, които владеят само редки езици. ДАБ при МС ще осигури превод на най-често използваните езици като арабски, кюрдски, фарси, дари и пашу, както и ще разпространи комуникационните табла до всички териториални поделения на ДАБ при МС.</p> <p>От страна на ДАЗД се извършва тематична планова проверка във всички Центрове за специална образователна подкрепа, които са 42 на брой, в периода от м. 02.2023 г. до м. 31.05.2023 г.</p> <p>С основна цел изследване на състоянието и качеството на услугите за деца с увреждания, предоставяни от ЦСОП в страната, взаимодействие с родителите и подкрепата им за ползване на социални услуги за тях и техните деца с увреждания. Ще се изследва взаимодействието между ЦСОП, социалните услуги и ДСП, както и ефективността в работата на ЦСОП по предотвратяване и рехабилитация на различни видове насилие върху децата, работата с деца/ученици с проблемно поведение, както и при кризисни ситуации. В хода на проверка се проверява и достъпа на децата</p>	
--	--	--	--	--

			с нарушена или липсваща функционална реч до системи за ДАК.	
4.2. Разработване на система за регистриране, наблюдение и подкрепа за деца с комплексни комуникативни потребности с цел превенция на насилието, включваща работа за развитие на нужните комуникативни и социални компетентности, позволяващи съобщаване и защита от насилие и създаване на нужните средства за Допълваща и алтернативна комуникация (ДАК) и обучение на специалистите за работа с тях	Водещи: АХУ, АСП Партньори: Фондация „АСИСТ – ПТ“, МОН, МТСП, ДАЗД, МЗ-НЕЛК	База данни на всички деца с увреждания, която може да бъде използвана за мониторинг и превенция на насилието над деца с увреждания. Система за комуникация, свързана с насилие и експлоатация, отговаряща на най-добрите практики		
4.3. Създаване на система за гарантиране на правото на комуникация и обучение на децата с комплексни комуникативни потребности чрез ранна оценка на нуждите от Допълваща и алтернативна комуникация (ДАК), избор на подходяща система за ДАК и безплатното ѝ осигуряване и внедряване. Такава система ще бъде основополагаща за превенцията на насилие над деца с комплексни комуникативни потребности, тъй като ще гарантира възможност за съобщаване на насилие и даване на показания	Водещи: МОН, АСП, АХУ Партньори: Фондация „АСИСТ – ПТ“, ДАЗД, МЗ, МТСП, НПО	Законодателни промени, които гарантират безплатния ранен достъп до нужните средства за ДАК, която осигурява подкрепа и актуализация през целия цикъл на използване		
4.4. Изграждане на приобщаващи модели и разбиране на различията. Утвърждаване на добри практики за социализация на децата с комплексни нужди и множество увреждания и децата с психични страдания	Водещи: МОН, МЗ, общини Партньори: НЦОЗА, НПО	Брой приобщени деца		
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 5				

ГАРАНТИРАНЕ ПРАВОТО НА ЗАКРИЛА НА ДЕЦАТА ОТ НАСИЛИЕ ЧРЕЗ ИНФОРМАЦИОННИТЕ И КОМУНИКАЦИОННИТЕ ТЕХНОЛОГИИ				
<i>5.1.Развиване на дигитално-медийна грамотност на учениците в часовете и извънкласните дейности, включително чрез разработване и прилагане на дигитални иновации и платформи за развитие на дигитално-медийна грамотност</i>	Водещи: МОН, ДАЗД Партни- раци: ГДБОП, НЦБИ	Брой проведени обучения и дискусии, тренинг	НЦБИ не е провеждал обучения за развиване на дигитално-медийна грамотност в отчетния период.	Липса на бюджет
<i>5.2. Получаване и обработка на сигнали за онлайн насилие над деца чрез Гореща линия на Националния център за безопасен интернет</i>	Водеща: НЦБИ Партни- раци: ДАЗД, МОН, МВР	Популяризиране на линията и възможностите за подаване на сигнал	НЦБИ – Изпълнява се, като се наблюдава засилване на сигналите постъпили както на Консултативната линия за онлайн безопасност 124 123 (96 консултации), така и на Горещата линия за незаконно съдържание и злоупотреба с деца онлайн (5087 сигнала). 3920 сигнала са пренасочени към Дирекция „Киберпрестъпност“, ГДБОП.	
<i>5.3. Обучения на ученици от всички образователни етапи по теми, свързани с онлайн рисковете като онлайн тормоз, секстинг, онлайн сексуална експлоатация, сексторшън, непознати в мрежата, сигурност и хакнати профили</i>	Водеща: МОН Партни- раци: НЦБИ, АР, МВР- ГДБОП, ДАЗД	Брой обучения и брой обучени ученици	АР – 2 обучения, с общо обучени 60 ученици от две училища в София (75 ОУ) и с. Пасарел	
<i>5.4.Провеждане на обучителна програма Киберсакути в училищата в България</i>	Водеща: МОН Партни- раци: НЦБИ, АР, МВР- ГДБОП, общини	Брой училища, в които е реализирана програмата	АР – 4 киберсакутски обучения, с общо 107 обучени деца и 27 учители.	

5.5. Провеждане на кампания за повишаване на информираността на родители, учители и професионалисти по отношение на онлайн рисковете и превенцията на насилието в Интернет	Водеща: МОН Партни- ращи: АР, НЦБИ	Ежегодна кампания	АР, НЦБИ – Планира се за есента, поради липса на бюджет, да се направи кампания за Международния ден за безопасен интернет.	Липса на бюджет
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 6 ПРЕВЕНЦИЯ НА ЕКСПЛОАТАЦИЯ НА ДЕЦА В ПРИНУДИТЕЛНО ПОДЧИНЕНИЕ ЗА ПРОСИЯ И ДРУГИ ФОРМИ НА ПРИНУДИТЕЛЕН ТРУД				
6.1. Въвеждане на механизъм за регистриране, докладване, подкрепа и наблюдение на деца в принудително подчинение за просия и други форми на принудителен труд, трудова и/или сексуална експлоатация	Водещи: АСП, ИАГИТ Партни- ращи: ДАЗД, МВР, об- щини, дос- тавчици на социални услуги	Въведен механизъм на работа		
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 7 ГАРАНТИРАНЕ ПРАВОТО НА ЗАКРИЛА НА ДЕЦАТА, ЖЕРТВИ НА ТРАФИК				
7.1. Провеждане на местни академии за доброволци към МКБТХ за работа по превенция на трафика на хора сред връстници	Водещи: НКБТХ МКБТХ Партни- раща: МОН	Проведени сесии за доброволци - брой участници; обучени лица		
7.2. Информационни сесии в училища в страната за повишаване на информираността на младите хора и учениците относно престъплението „трафик на хора“	Водещи: НКБТХ МКБТХ Партни- раща: МОН	Брой проведени сесии; брой участници; обучени лица		

7.3. Специализирани обучения за педагогически специалисти, психолози, социални работници, правни защитници и др. по темата „трафик на хора“	Водещи: НКБТХ МКБТХ Партни- раца: МОН	Брой проведени обучения; брой участници; обучени лица		
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 8 ПРЕВЕНЦИЯ УПОТРЕБАТА НА НАРКОТИЧНИ И НОВИ ПСИХОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА И ГАРАНТИРАНЕ ПРАВОТО НА ЗАКРИЛАТА НА ДЕЦАТА И МЛАДЕЖИТЕ, УПОТРЕБЯВАЩИ И/ИЛИ ЗЛОУПОТРЕБЯВАЩИ С НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА				
8.1. Разработване и прилагане на програма за превенция на рецидив при деца с проблемна употреба на наркотични вещества	Водещи: МЗ, НЦОЗА Партни- раци: ПИЦ, об- щини, за- интересо- вани страни	Брой достигнати деца		
8.2. Разработване и прилагане на резидентна програма за превенция на рецидив при деца с проблемна употреба на наркотични вещества	Водещи: МЗ, НЦОЗА Партни- раци: ПИЦ, об- щини, за- интересо- вани страни	Брой достигнати деца		
8.3. Провеждане на целенасочена работа в училищата (информационни кампании, обучения и др.). Формиране на социални умения у учениците	Водещи: МЗ, МОН Партни- раци: ПИЦ,	Брой достигнати деца и младежи	От страна на МОН е предоставена информация, че формирането на социални умения е включено в различна степен в учебните програми по ООП и	

	РУО, училници НПО (само по одобрена от МОН и МЗ програма за превенция употребата на наркотични вещества)		ПП, а справянето със зависимо поведение е акцент в обучението по философия и БЗО.	
8.4. Провеждане на кампании за ангажиране на обществеността по проблемите на употребата и злоупотребата с наркотични вещества	Водещи: ОбСНВ и ПИЦ, ДАЗД Партньорски: МЗ, МОН, МВР, НЦОЗА, УНИЦЕФ, НПО	Брой достигнати лица		
8.5. Разработване, издаване и разпространение на информационни материали по темата за насилието, както и за употребата и злоупотребата с наркотични вещества	Водеща: ДАЗД Партньорски: МЗ, МОН, МВР, НЦОЗА, УНИЦЕФ, НПО	Брой достигнати лица	Организирана е онлайн работна среща между експерти на ДАЗД и НЦОЗА. Обсъдени са бъдещите ангажименти и на двете страни. От страна на НЦОЗА са изпратени линкове към ръководствата и др материали, които са в процес на разглеждане, с оглед обсъждане на възможностите за тяхното бъдещо надграждане.	
8.6. Доброволно, конфиденциално и етично консултиране на употребяващи и злоупотребяващи лица и	Водещи: ОбСНВ и ПИЦ	Брой консултирани		

<p>подпомагането им да намерят собствен вътрешен ресурс за справяне с проблема; Консултиране и подкрепа на семейства и близки на лица с проблемна употреба и зависимост; Превантивно консултиране при съмнения или тревога от проблемно поведение на деца, младежи или възрастни</p>				
<p>ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 9 ПРЕВЕНЦИЯ НА ДЕТСКИТЕ/РАННИ БРАКОВЕ И СЛУЧАИ НА РАННИ РАЖДАНИЯ</p>				
<p>9.1. Подобряване знанията на децата относно сексуалното насилие и начините да се предпазят от него</p>	<p>Водеща: МОН Партни- раци: МЗ, ДАЗД, НЦОЗА</p>	<p>Въведен обучителен модул</p>	<p>Организирана е онлайн работна среща между експерти на ДАЗД и НЦОЗА. Обсъдени са бъдещите ангажименти и на двете страни. От страна на НЦОЗА са изпратени материали, които са в процес на разглеждане.</p>	
<p>9.2. Създаване и прилагане на програми или интегриране на доказали своята ефективност програми и добри практики за работа в общността по превенция на детските и ранни бракове (случаи на деца, съжителстващи на семейни начала, и случаи на деца – родители за регионите с концентрация на случаи на деца в ранно съжителство на семейни начала и случаи на малолетните и непълнолетните родители), включително програми и интервенции за овластяване на момичетата и момчетата чрез информация и развитие на житейски умения, подкрепа за продължаване на образованието и осигуряване на възможности за професионална реализация</p>	<p>Водещи: Общини Партни- раци: МЗ, МОН, ДАЗД, об- ластен уп- равител, прокура- тура, МВР, НЦОЗА, УНИЦЕФ, НПО</p>	<p>През 2023 г. проведена реги- онална среща в гр. Сливен; Брой срещи</p>	<p>Организирана е онлайн работна среща между експерти на ДАЗД и НЦОЗА. Обсъдени са бъдещите ангажименти и на двете страни. От страна на НЦОЗА са изпратени линкове към ръководствата и др материали, които са в процес на разглеждане, с оглед обсъждане на възможностите за тяхното бъдещо над- граждане.</p>	
<p>9.3. Изграждане на системни механизми и планове за работа с родителите за промяна на стереотипите и неблагоприятните за децата традиции и работа с гражданското общество за промяна на обществените нагласи по отношение на „детските бракове“, малолетните и непълнолетните родители</p>	<p>Водещи: Общини Партни- раци: МЗ, МВР, МОН,</p>	<p>Брой кампании и срещи на местната общност</p>		

	ДАЗД, об-ластен управител, прокуратура, НЦОЗА, УНИЦЕФ, НПО			
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 10				
ГАРАНТИРАНЕ НА ЗАКРИЛА НА ДЕЦАТА, ЖЕРТВИ НА НАСИЛИЕ И ДЕЦАТА, СВИДЕТЕЛИ НА НАСИЛИЕ, ОСИГУРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВЕН ДОСТЪП ДО ПРАВНИ СРЕДСТВА ЗА ЗАЩИТА И ДО СЪОТВЕТНОТО ОБЕЗЩЕТИЕ				
<i>10.1. Изготвяне на проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс</i>	Водеща: МП Партньораци: МВР, съдебна власт	Приет акт	МП – За целите на въвеждането на Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 година за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета Министерството на правосъдието подготви законопроект за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс (ЗИД на НПК), с който се правят и предложения за промени в Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадалите от престъпления. В съответствие с изискванията на Директивата законопроектът разширява списъка с процесуални права на пострадалите: - добавя се правото да бъдат придружавани от лице по техен избор. Съдействието и моралната подкрепа, които това лице може да окаже, ще допринесат за	

			<p>по-доброто взаимодействие на пострадалия с органите на досъдебното производство по време на извършването на процесуално-следствените действия;</p> <ul style="list-style-type: none"> - допълва се правото на превод - на пострадалия се предоставя правото да получи писмен превод на постановлението за отказ от образуване на наказателно производство, ако не владее български език; - ограничава се възможността за провеждането на повторен или допълнителен разпит на пострадалия като свидетел; - предвижда се разпитът на лица с установена специфична нужда от защита, каквито винаги са децата, да може да се проведе в подходящо за тази цел помещение, в присъствието на педагог или психолог, от един и същ разследващ орган, ако е необходим повторен разпит. Разпитът ще се извършва задължително при вземане на мерки за избягване на контакт с обвиняемия; - урежда се извършването без излишно забавяне на индивидуална оценка на пострадалия след първия контакт на компетентните органи с него. Тя следва да определи физическото и психическото състояние на пострадалия в резултат на претърпяното престъпление и да установи наличието на специфични нужди от защита. В тази връзка се пред- 	
--	--	--	---	--

			<p>лагат изменения в Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадалия от престъпления (ЗПФКПП);</p> <p>- осигурява се възможност членовете на семейството на пострадалия, претърпели имуществени и неимуществени вреди от престъпления от общ характер, също да получат подпомагане по реда на ЗПФКПП. За по-голяма яснота се въвежда отделна дефиниция на „членове на семейството“ на пострадалия.</p> <p>През 2020 г. с цел постигане на законодателна икономия, бяха обединени двата изготвени през 2019 г. проекта на ЗИД на НПК – законопроектът, с който изцяло се изпълняват ангажиментите, произтичащи от Директива (ЕС) 2016/800 относно процесуалните гаранции за децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство и законопроектът във връзка с правилното транспониране на Директива 2012/29/ЕС за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета.</p> <p>Изпратеният за междуведомствено съгласуване и публикуван за обществено обсъждане на 31 юли 2020 г. проект на ЗИД на НПК, е внесен, с отразените бележки и коментари на всички заинтересовани страни, в Министерския съвет и е приет с решение на МС от 9 ноември</p>	
--	--	--	---	--

			<p>2020 г. На 10 ноември 2020 г. законопроектът е внесен в Народното събрание за приемане. На 2 декември 2020 г. законопроектът е приет на първо четене от Комисията по въпросите на децата, младежта и спорта, а на 17 декември 2020 г. - от Комисията по вътрешна сигурност и обществен ред.</p> <p>Впоследствие пълномощията на 44-то, 45-то, 46-то и 47-то Народно събрание бяха прекратени, без законопроектът да бъде приет, въпреки че на два пъти същият беше одобряван на първо четене от Комисията по правни въпроси.</p> <p>След провеждането на повторно междупарламентарно съгласуване проектът на ЗИД на НПК беше отново одобрен от Министерския съвет с Решение № 696 на Министерския съвет от 26 септември 2022 г. и внесен в 48-то Народно събрание № 48-202-01-2 от 24 октомври 2022 г. Текстът на законопроекта е публикуван на интернет страницата на НС: https://parliament.bg/bg/bills/ID/164366.</p> <p>Законопроектът е приет на първо гласуване в Комисията по правни въпроси на 11.01.2023 г. и в пленарно заседание на 27.01.2023 г. Макар и приет на първо четене в зала, законопроектът не е гласуван окончателно преди прекратяване на пълномощията на 48-то Народно събрание.</p> <p>След прекратяване на пълномощията на 48-то Народно събрание от страна на</p>	
--	--	--	---	--

			Министерството на правосъдието са предприети действия за внасяне на законопроекта за одобрение в Министерския съвет и законопроекта е одобрен с РМС № 127/15.02.2023 г. и отново внесен за разглеждане в 49-то Народно събрание. Законопроектът е приет на второ гласуване в пленарно заседание на дата 26.05.2023 г. Предстои обнародването му в ДВ.	
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 11				
ИЗГРАЖДАНЕ НА БЕЗОПАСНА И БЛАГОПРИЯТНА УЧИЛИЩНА СРЕДА И ГАРАНТИРАНЕ НА ЗАКРИЛА СРЕЩУ НАСИЛИЕ И ТОРМОЗ				
<i>11.1. Целенасочени действия за подобряване на училищния климат/климата в образователната институция, създаване на приобщаваща и приемаща среда, изграждане на сплотена училищна/образователна общност и развиване на чувство на принадлежност на децата и учениците към тази общност. Разпространение и интегриране на вече доказали ефективността си програми, които се основават на цялостния училищен подход за сигурна училищна среда</i>	Водеща: МОН Партнери: НПО	Програма	От страна на МОН е предоставена информация за изготвен Модул по Национална програма „Подкрепа на личностното развитие на децата и учениците“, Училище без агресия за сигурна училищна среда.	
<i>11.2. Разработване и прилагане на промотивно-превантивни програми за психичното здраве на децата и младежите в училищна възраст, насочени към повишаване на осведомеността, насърчаване на (само-)грижата и търсенето на подкрепа, преодоляване на стигмата и осигуряване на достъп до психологическа подкрепа, включително чрез разработване, прилагане и интегриране на иновативни и дигитални платформи за психично здраве</i>	Водеща: НЦОЗА Партнери: МОН	Програми	От страна на НЦОЗА са изпратени линкове към ръководствата и др материали, които са в процес на разглеждане, с оглед обсъждане на възможностите за тяхното бъдещо надграждане.	
<i>11.3. Засилено взаимодействие между УКП, МКБППМН, педагогически съветници, училищни психолози и родителски настоятелства. Работа с</i>	Водещи: МОН, ЦКБППМН, Н,	Провеждане на срещи и комисии	ЦКБППМН – Планират и се осъществяват ежеседмични контакти между МКБППМН и УКП. В повечето	

<i>родителите като стъпка за превенция срещу насилието между децата в училищните институции</i>	МКБППМН, МВР		МКБППМН, като обществени възпитатели, са определени училищни педагози, педагогически съветници.	
<i>11.4. Разработване и прилагане на програма и мерки за социално-превантивна работа с родители във връзка с извършени от техните деца прояви на насилие в образователните институции</i>	Водещи: ДАЗД, МОН, ЦКБППМН, МКБППМН, МВР Партньорски: МТСП, АСП	Изготвяне на национална програма	ЦКБППМН – Във връзка с методическо указание на ЦКБППМН от 2006 г. МКБППМН разработват и реализират програми и мерки за социално-превантивна работа с родители във връзка с извършени от техните деца прояви на насилие в образователните институции.	
<i>11.5. Разработване и/или интегриране на вече работещи практики и програми в образователната система за развиване на социално-емоционални умения, включително толерантност, у децата от ранна детска възраст при прилагане на компетентностния подход. Разработване и/или интегриране на вече работещи практики и програми в образователната система за образование по права на детето и гражданско образование от ранна детска възраст</i>	Водеща: МОН Партньорски: НПО	Интегриране на разработени програми в учебното съдържание		
<i>11.6. Насърчаване на извънкласните дейности, развиващи социално-емоционални умения, вкл. толерантност у децата и младежите в училищна възраст</i>	Водещи: МОН, общини	Дейности	МОН – Олимпиада по гражданско образование чрез разработваните проекти и решаването на казуси. През учебната 2022-2023 г. са участвали около 650 ученици.	
<i>11.7. Срещи на специалисти от МКБППМН с деца с цел информираност по отношение на поведението им в социума и нормативно определените им отговорности</i>	Водещи: ЦКБППМН, МКБППМН, МОН, МВР	Срещи в училищата	ЦКБППМН – По постъпили заявки от директори на учебни заведения се планират и осъществяват ежеседмични контакти между специалисти от МКБППМН с деца, с цел информираност по отношение на поведението им	

			в социума и нормативно определените им отговорности.	
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 12				
ГАРАНТИРАНЕ НА ЗАКРИЛА ОТ НАСИЛИЕ НА ДЕЦАТА В ЛЕЧЕБНИ ЗАВЕДЕНИЯ				
<i>12.1. Извършване на мониторинг в лечебните заведения за болнична помощ на практиките за прием на деца без придружител и на прилагането на нехуманни методи на физическо ограничаване при провеждане на лечение на деца</i>	Водеща: РЗИ- ИАНН Партнера: ДАЗД	Осъществяване на мониторинг	ДАЗД – От страна на Агенцията са предприети подготвителни действия за извършване на съвместен мониторинг във всяка една от административните области в страна, в по едно лечебно заведение за болнична помощ. Утвърдена е Методика за извършване на мониторинга, информирана е Изпълнителна агенция „Медицински надзор“ и предстои съгласуване на обектите и времето на извършване. Целта на този мониторинг е да се идентифицират мащабите на проблема с прилагането на нехуманни методи на физическо ограничаване на деца при провеждане на лечение в лечебни заведения за болнична помощ, като в последствие от страна на Министерство на здравеопазването следва да се утвърдят единни правила/указания.	
<i>12.2. Утвърждаване на единни правила/указания относно приема в лечебни заведения за болнична помощ за лечение на деца без придружител и прилагането на мерки за физическо ограничаване на деца, постъпили за лечение без придружител, при неизбежна необходимост, в синхрон с международните стандарти и заложените в съответните медицински стандарти в Република България, посочване на неприемливите начини за имобилизиране, времетраене и условия</i>	Водеща: МЗ	Разработени правила		
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 13				

МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ НА СИСТЕМАТА ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ДОСТЪП ДО КАЧЕСТВЕНИ УСЛУГИ ЗА ПОДКРЕПА И РЕХАБИЛИТАЦИЯ НА ДЕЦА, ЖЕРТВИ ИЛИ ИЗВЪРШИТЕЛИ НА НАСИЛИЕ ИЛИ ЕКСПЛОАТАЦИЯ				
<i>13.1. Организиране на проверки относно спазване правото на детето на закрила срещу насилие от образователни институции, лечебни заведения, доставчици на социални услуги, дирекции „Социално подпомагане“, центрове за подкрепа за личностно развитие, юридически лица с нестопанска цел, работещи в сферата на закрила на детето, териториални подразделения на Държавната агенция за бежанците</i>	Водеща: ДАЗД	Брой проверки	Общият брой проверки през отчетния период са 63 бр., от тях относно спазване правата на детето на закрила срещу насилие са 47 бр., от които 15 сигнални и последващи и 32 планови проверки.	
<i>13.2. Интервенции за приемна грижа с участието на дирекциите „Социално подпомагане“, общините и доставчиците на социални услуги, лицензирани по реда на Закона за социалните услуги. Провеждане на инициативи и кампании за набиране на кандидати за приемни семейства за прием на деца, преживели насилие</i>	Водещи: Общини, доставчици на социални услуги, лицензирани по реда на ЗСУ, ДСП	Брой приемни семейства		
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 14 ПРЕУСТРОЯВАНЕ НА ОПАСНИ СРЕДИ И ОРГАНИЗАЦИЯ НА СВОБОДНОТО ВРЕМЕ НА ДЕЦАТА ЧРЕЗ АНГАЖИРАНЕ В СПОРТНИ, КУЛТУРНИ И ДРУГИ ДЕЙНОСТИ				
<i>14.1. Осигуряване на подходяща и достъпна спортна инфраструктура на обществени места за отдих – в реконструирани и модернизирани спортни съоръжения, както и детски площадки за игра</i>	Водещи: Общини	Брой реконструирани или изградени спортни съоръжения и площадки за игра		
<i>14.2. Гарантиране на безплатен достъп на децата до спортни услуги и занимания – обхванати деца по програми за достъп до спортни съоръжения</i>	Водеща: ММС Партньорски: Спортни клубове и спортни федерации	Брой реализирани проекти Брой включени деца Брой спортни занимания Брой спортни прояви	ММС – Програма „Научи се да караш ски“ - Брой обхванати деца 2 330; Реализира се Програма „Спорт за децата в свободното време“ - планирани занимания 34 083 с включени 6 025 деца, в Програма „Научи се да плуваш“ са предвидени 1 890 занимания с включени 777 деца.	

			Реализират се проекти „Децата и бадминтона“ - планиран брой занимания – 2 520 с включени в тях 840 деца, „Атлетическа академия за деца“ – планирани занимания – 240 с включени в тях 640 деца, „Спорт за децата в риск“ – планирани занимания – 1 476 с включени 210 деца; В „Спорт за учаци“ са организирани 47 прояви с 10 000 деца.	
<i>14.3 Участие на деца в културни дейности, в културни институти, в извънкласни и извънучилищни форми</i>	Водещи: Училища, МОН Партнери: Културни институти, МК	Национални програми за развитие на образованието	МОН - по Модул „Културните институти като образователна среда“ са взели участие ученици от 263 училища.	
<i>14.4. Създаване на общински програми за ангажиране на свободното време на децата и семействата</i>	Водещи: Общини Партнери: МОН, МК, ММС, МЗ - РЗИ, МВР	Брой общински програми		
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 15				
ПРЕВЕНЦИЯ НА РИСКА ОТ ПОСЕГАТЕЛСТВО И РЕАКЦИЯ ПРИ ТРАНСГРАНИЧНО ДВИЖЕНИЕ НА ДЕЦА				
<i>15.1. Разработване на учебни материали по правата на децата, бежанци и мигранти, за разясняване на системата за закрила в страната, преведени на съответните езици и адаптирани за деца</i>	Водещи: ДАБ, ДАЗД Партнери: МВР, МОН,	Изработени учебни материали	Организирана е онлайн работна среща между експерти на ДАЗД и НЦОЗА. Обсъдени са бъдещите ангажименти и на двете страни.	

	НСОРБ, АСП, МЗ - НЦОЗА			
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 16				
ПОДКРЕПА И ЗАКРИЛА НА ПРАВАТА НА ДЕЦАТА В КОНФЛИКТ СЪС ЗАКОНА				
<i>16.1. Подкрепа на деца, преминали през ВУИ и СПИ, за ресоциализация и развиване на социални умения. Изготвяне на план за напускане на всяко дете, на което предстои прекратяване на настаняването</i>	Водещи: МОН, ЦКБППМ Н, АСП, МВР Партни- раци: Об- щини, ли- цензирани достав- чици на услуги	Ползване на услуги, продъл- жаване на образователната подкрепа, застъпничество за намиране на работа, превен- ция на девианти прояви	ЦКБППМН – В МКБППМН, когато дете е преминало през ВУИ и СПИ се получава известие. Въз основа на което му е определен обществен възпитател за осъществяване на социално-преван- тивна и корекционно-възпитателна дейност.	
<i>16.2. Създаване на модел на програми за работа с непълнолетните правонарушители и на програми за работа с родителите</i>	Водещи: ЦКБППМ Н, МОН, ДАЗД Партни- раци: АСП, НПО, МП/ГДИН	Разработени програми. Брой участници, спрямо ко- ито е приложена програмата	ДАЗД – Планирано е и е осъществено наблюдение в поправителните домове за ненавършили пълнолетие правонару- шители. На 26.04.2023 г. в Поправите- лен дом за непълнолетни девойки към затвора – гр. Сливен и на 28.04.2023 г. в Поправителен дом за непълнолетни младежи към затвора – гр. Враца. Целта на посещенията е получаване на инфор- мация за предприеманите мерки и дей- ствия за защита на непълнолетните де- войки и младежи от насилие, извършва- ната социална и корекционна работа с тях и подготовката за тяхната успешна ресоциализация, включително и взаи- модействието с дирекциите „Социално подпомагане“ в страната, честотата и начините на осъществяване на контакти	

			на децата с техните родители и близки. Посетени са също и детската ясла и отделението за бременни и майки с деца към затвора в гр. Сливен. Резултатите ще бъдат анализирани и ще са основа за изпълнение на посочената мярка. Ще бъдат отчетени през следващото тримесечие.	
СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛ II				
ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОДХОДЯЩА НОРМАТИВНА УРЕДБА ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО СРЕЩУ ВСИЧКИ ФОРМИ НА НАСИЛИЕ И ЕКСПЛОАТАЦИЯ				
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ I				
ПРЕГЛЕД И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПРАВНАТА РАМКА				
<i>1.1. Промяна на инструкция 8121з-78/24 януари 2015 г. за реда за осъществяване на задържане, оборудването на помещенията за настаняване на задържани лица и реда в тях в Министерството на вътрешните работи</i>	Водеща: МВР	Приета инструкция	Изменението и допълнението в Инструкция № 8121з-78 е публикувано в ДВ бр.18/24.02.2023г.	
<i>1.2. Изготвяне и приемане на нова нормативна уредба в областта на правосъдието за детето по отношение на деца в конфликт със закона: 1.2.1. Сформиране на РГ; 1.2.2. Извършване на цялостна предварителна оценка на въздействието; 1.2.3. Изготвяне на проект на закон за детското правосъдие</i>	Водеща: МП Партнери: МТСП, МВР, МОН, ЦКБППМ Н, УНИ- ЦЕФ, НМД и др.	Приет акт		
<i>1.3. Изготвяне и приемане на нови Методически указания за работа при случаи на домашно насилие, включително и с участието на деца, след промяна</i>	Водеща: МВР	Въведени нови Методически указания в МВР	В процес на изработване са методически указания от междуинституционална работна група под ръководството на МВР.	

на Закона за защита от домашното насилие. Обучение на всички полицейски органи, работещи по такива случаи				
1.4. Разработване и апробиране на корекционна програма за лица, упражнили насилие върху деца, сред социалните услуги за подкрепа в общността	Водеща: ДАЗД Партни- раци: ДАЗД МТСП, АСП, УНИЦЕФ, НПО	Утвърдена програма		
1.5. Въвеждане на нормативно основание за приемане, познаване и спазване на Етичния кодекс на работещите с деца, приет от Националния съвет за закрила на детето	Водеща: ДАЗД Партни- раци: МТСП	Приет акт		
1.6. Преглед на нормативната уредба с цел изпълнение на препоръките на Комитета на ООН за правата на детето	Водеща: ДАЗД Партни- раци: МТСП, МВР, АСП	Анализ с предложения		
1.7. Преглед на нормативната уредба и изготвяне на анализ с цел въвеждане на ограничения (забрана) за лица, осъдени за сексуално насилие над деца по раздел „Разврат“ от НК, да не се допускат до упражняване на професионални дейности, които включват пряк и редовен контакт с деца	Водеща: ДАЗД Партни- раци: МП, МОН, МЗ, МТСП, об- щини	Анализ с предложения		
1.8. Преглед на нормативната рамка и на действащите механизми за работа по случай и подкрепа на деца, чиито родители пребивават дългосрочно в чужбина, с оглед проучване на нуждите на децата,	Водещи: ДАЗД МП МВнР	Анализ с предложения		

включително събиране на информация за чуждестранни практики	Партнера: УНИЦЕФ			
1.9. Регламентиране в длъжностните характеристики на всички работещи пряко с деца или имащи досег с деца на задължението за уведомяване по чл. 7, ал. 1 и ал. 2 от Закона за закрила на детето	Водещи: МОН, МК, ММС, лечебни заведения, МВР, общини, НПО – доставчици на услуги	Актуализирани длъжностни характеристики на институциите		
1.10. Нормативно регламентиране на възможността за получаване на данни от компетентната структура на МВР за IP адреса на публикувания материал с вредно за децата съдържание, което не е тежко престъпление, данни за пострадалите деца, в случаите, в които е извършено деянието чрез информационна технология (компютърно-информационна система), когато се отнася за ненавършили пълнолетие деца	Водеща: МВР – ГДБОП, ДАЗД Партнера: МТС	Приети промени в Закона за електронните съобщения		
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 2				
МОНИТОРИНГ ЧРЕЗ ТЕКУЩО СЪБИРАНЕ И АНАЛИЗ НА ДАННИ				
2.1. Разработване на подходящи индикатори (показатели) за събиране на достатъчни и надеждни данни за случаи на насилие от и между деца; 2.1.1. Сформиране на работна група; 2.1.2. Извършване на цялостен преглед на данните, които се събират в институциите; 2.1.3. Разработване на индикатори, с ясна методика	Водеща: ДАЗД Партнера: Членовете на Постоянната работна група	Разработени и въведени в практиката унифицирани индикатори за събиране на данни	ДАЗД – изпратени са писма до всички членове на Национални съвет за закрила на детето за излъчване на представители за участие в работна група по разработването на индикатори. В процес е формиране на същата.	

	„Превенция на насилието и злоупотребата с деца“ към НСЗД, УНИЦЕФ			
<p>2.2. Създаване и поддържане на интегрирана база данни за случаи на деца, жертви и извършители на насилие:</p> <p>2.2.1. Въвеждане в експлоатация на НИС към ДАЗД и регистриране на децата, жертви на насилие и децата в риск;</p> <p>2.2.2. Изменение и допълнение на действащата нормативна уредба с цел регламентиране на изискването за събирането на данни на национално, регионално и местно ниво и достъпа до различните информационни системи на органите за закрила на детето</p>	<p>Водеща: ДАЗД</p> <p>Партньори: Всички органи за закрила на детето</p>	Изградена система, приета промяна в нормативния акт	<p>ДАЗД – Планирана е дейност, която да бъде изпълнена по проект на ПРЧР и включва „Създаване и внедряване на Национална информационна система (НИС) на ДАЗД, съгласно чл. 17а, ал. 1, т. 9 от Закона за закрила на детето. Разработване и устойчиво поддържане на платформа за наблюдение и мониторинг на изпълнението на Координационните механизми.“</p> <p>В рамките на междуведомствена работна група към МТСП са разработени и изпратени предложения за изменения и допълнения на Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето в частта, касаеща Национална информационна система.</p>	
<p>2.3. Въвеждане на изисквания за извършване на ежегоден анализ на база на осъществен мониторинг и оценка на напредъка или слабостите в дейностите за предотвратяване на насилието над деца и решаване на проблемите, преди да са довели до закъснения</p>	<p>Водеща: Междуведомствена работна група</p> <p>„Превенция на насилието и злоупотребата с</p>	Ежегоден отчет	<p>В рамките на работната група се обсъждат дейностите по изпълнението на мерките. Със заповед на председателя на ДАЗД е утвърдена отчетна форма, по която да се отчита напредъка по изпълнението на мерките и дейностите по Плана за действие.</p> <p>На официалната електронна страница на ДАЗД е създадена секция „Превен-</p>	

	деца“ към НСЗД		ция на насилието“, където е публикувана Програмата и Плана за действие, както и в бъдеще там ще се публикуват отчетите за изпълнение. Предстои актуализиране на състава на работната група към НСЗД „Превенция на насилието и злоупотребата с деца“.	
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ III				
ЕФЕКТИВНА РЕАКЦИЯ И РАЗСЛЕДВАНЕ НА СЛУЧАИТЕ НА НАСИЛИЕ И ЕКСПЛОАТАЦИЯ				
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ I				
ОСИГУРЯВАНЕ НА ДОСТЪП ДО КАЧЕСТВЕНИ УСЛУГИ ЗА РЕАКЦИЯ ЗА ДЕЦА, ЖЕРТВИ ИЛИ СВИДЕТЕЛИ НА НАСИЛИЕ				
<i>1.1. Разширяване на достъпа до Националната телефонна линия за деца (НТЛД) 116 111 като действащ механизъм за сигнализиране чрез разработване на мобилно приложение с опция за подаване на сигнал</i>	Водеща: ДАЗД	Разработено мобилно приложение	Целта е заложена като дейност по проект Програма „Развитие на човешките ресурси“ и е насочена към разработване и внедряване на мобилно приложение Cyberkidz Patrol - Мобилно приложение на ДАЗД. Мобилното софтуерно решение, използващо най-съвременните информационни технологии, ще допринесе за подобряване на комуникацията с децата и ще осигури нов канал за докладване на всякакви видове насилие и рискове, включително и в киберпространството, свързани с децата.	
<i>1.2. Информация за НТЛД 116 111, както и за системата за закрила на детето, да бъде разпространена чрез различни канали на комуникация – печатни издания, интернет среда, медийна среда, радио и телевизионни предавания с участие на експерти от ДАЗД, чрез обектите на проверка, чрез транспортни средства – градски транспорт, метро, БДЖ и др. - При участие на експерти в събития с професионалисти – кръгли маси, семинари, обучения.</i>	Водеща: ДАЗД	Дейности за разпространение	Разработени са печатни издания на български, английски и украински език за промотиране дейността на НТЛД 116 111. В хода на извършваните от ДАЗД проверки са предоставяни нагледни материали за НТЛД 116 111, провеждани са беседи с децата за функциите на линията, разговори с персонала на проверяваните обекти.	

<p>1.3. Популяризиране на НТЛД 116 111 през целеви групи чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> - провеждане на кампании в училища сред различни възрастови групи, от експерти от ДАЗД; - Социалните мрежи, които се ползват от децата – Tik Tok, Instagram, WhatsApp, Snapchat, Телеграм, Фейсбук, Вайбър; - През проекти и програми, в които участва ДАЗД; - Чрез Съвета на децата със създаване на флашмоб за НТЛД; - Създаване на кратки видеа/клипове според целевите групи – малки и по-големи деца, уязвими деца със Съвета на децата 	<p>Водещи: ДАЗД Партни- ращи: МОН и РУО</p>	<p>Разпознаваемост на НТЛД сред децата; Споделения и харесания в социалните мрежи</p> <p>Създаден 1 бр. флашмоб</p> <p>Създадени клипове</p>		
<p>1.4. Развиване на иновативен модел на интегрирано предоставяне на подкрепа и специализирани услуги за закрила, рехабилитация и реинтеграция на деца, жертви на насилие (включително домашно насилие) и подкрепа на техните родители</p>	<p>Водещи: УНИЦЕФ, ИСДП, Фондация Асоциация Анимус, общини София, Шумен и Монтана Партни- ращи: МТСП/ АСП, ДАЗД, МВР, МОН, НСОРБ, МЗ</p>	<p>Използване на резултатите от апробирания и оценен модел и прилаганите услуги за разработване на Националната карта на социалните услуги</p>	<p>ФАА – Устойчиво финансирана услуга за интегрирано предоставяне на подкрепа на деца жертви на насилие „Зона За Крила“, като държавно делегирана дейност в гр. София.</p> <p>Пилотиране на програма за интегрирано предоставяне на подкрепа на деца, жертви на насилие в три нови общини – Варна, Кюстендил и Ямбол.</p>	
<p>1.5. Промяна на дизайна, обновяване на съдържанието и оптимизация на сайта detskasisurnost.bg</p>	<p>Водещи: МВР, УНИЦЕФ</p>	<p>Актуализиран сайт detskasisurnost.bg</p>	<p>МВР – Проведена е работна среща между УНИЦЕФ и сектор „Детска</p>	

			престъпност“ – Главна дирекция „Национална полиция“.	
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 2				
ГАРАНТИРАНЕ ПРАВАТА НА ДЕЦАТА, ЖЕРТВИ НА НАСИЛИЕ И ДЕЦАТА, ПРАВОНАРУШИТЕЛИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА СПРАВЕДЛИВО, ЗАКОНОСЪОБРАЗНО И ЩАДЯЩО ОТНОШЕНИЕ В РАМКИТЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИ, ГРАЖДАНСКИ И НАКАЗАТЕЛНИ ПРОИЗВОДСТВА				
<i>2.1. Изготвяне на проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс (обединен с този по Стратегическа цел I, оперативна цел 10.1)</i>	Водеща: МП Партньори: МВР, съдебна власт	Приет акт	МП – За целите на въвеждането на Директива (ЕС) 2016/800 относно процесуалните гаранции за децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство, Министерството на правосъдието подготви законопроект за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс (ЗИД на НПК). В съответствие с изискванията на Директивата законопроектът предвижда: - на непълнолетния обвиняем да се предоставят редица допълнителни права наред с предвидените в чл. 55 от НПК: • право родител, попечител или лице, което по закон полага грижи за него, да получи пълна информация за правата му в наказателния процес; • право да бъде придружаван в съдебните заседания, в които участва, а когато това е в неговия най-добър интерес и няма да възпрепятства наказателното производство, и в действия по разследването на досъдебното производство; • право на медицински преглед при задържане; • право на прилагане на задържането като изключителна мярка;	

			<ul style="list-style-type: none"> • право на индивидуална оценка за установяване на неговите индивидуални особености; • право да получи защита на правото на личен и семеен живот и др. <p>- изрично да се посочи, че делата, по които обвиняемият е непълнолетен, ще се разследват, разглеждат и решават с предимство пред останалите дела;</p> <p>- по дела срещу непълнолетни съдиите и съдебните заседатели да притежават специализирани познания в сферата на правата на детето и др.</p> <p>С посочения ЗИД на НПК се удовлетворяват и изискванията на Директива 2013/48/ЕС относно правото на достъп до адвокат в наказателното производство и в производството по европейска заповед за арест и относно правото на уведомяване на трето лице при задържане и на осъществяване на връзка с трети лица и консулски органи през периода на задържане. Със законопроекта се изменя чл. 386, ал. 4 НПК. Допълнената разпоредба предвижда в случаите на задържане непълнолетните лица да се настаняват в подходящи помещения отделно от пълнолетните, като незабавно да се съобщава за това на техните родители, попечители или на лицата, които по закон полагат грижи за тях, както и на директора на учебното заведение, когато задържаният е ученик. Уредена е и възможността за задържането да се уведомява друго пълнолетно</p>	
--	--	--	--	--

			<p>лице, посочено от непълнолетния обвиняем и одобрено от наблюдаващия прокурор при наличието на следните обстоятелства:</p> <ul style="list-style-type: none"> - присъствието на родителя, попечителя или лицето, което по закон полага грижи за непълнолетния, е в противоречие с неговия най-добър интерес или може да затрудни наказателното производство; - родителят, попечителят или лицето, което по закон полага грижи за непълнолетния, не е намерен или неговата самоличност е неизвестна. <p>4. За целите на въвеждането на Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 година за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета Министерството на правосъдието подготви законопроект за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс (ЗИД на НПК), с който се правят и предложения за промени в Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадалите от престъпления.</p> <p>В съответствие с изискванията на Директивата законопроектът разширява списъка с процесуални права на пострадалите:</p>	
--	--	--	---	--

			<ul style="list-style-type: none"> - добавя се правото да бъдат придружавани от лице по техен избор. Съдействието и моралната подкрепа, които това лице може да окаже, ще допринесат за по-доброто взаимодействие на пострадалия с органите на досъдебното производство по време на извършването на процесуално-следствените действия; - допълва се правото на превод - на пострадалия се предоставя правото да получи писмен превод на постановлението за отказ от образуване на наказателно производство, ако не владее български език; - ограничава се възможността за провеждането на повторен или допълнителен разпит на пострадалия като свидетел; - предвижда се разпитът на лица с установена специфична нужда от защита, каквито винаги са децата, да може да се проведе в подходящо за тази цел помещение, в присъствието на педагог или психолог, от един и същ разследващ орган, ако е необходим повторен разпит. Разпитът ще се извършва задължително при вземане на мерки за избягване на контакт с обвиняемия; - урежда се извършването без излишно забавяне на индивидуална оценка на пострадалия след първия контакт на компетентните органи с него. Тя следва да определи физическото и психическото състояние на пострадалия в резултат на претърпяното престъпление и да 	
--	--	--	---	--

			<p>установи наличието на специфични нужди от защита. В тази връзка се предлагат изменения в Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадалия от престъпления (ЗПФКПП);</p> <p>- осигурява се възможност членовете на семейството на пострадалия, претърпели имуществени и неимуществени вреди от престъпления от общ характер, също да получат подпомагане по реда на ЗПФКПП. За по-голяма яснота се въвежда отделна дефиниция на „членове на семейството“ на пострадалия.</p> <p>През 2020 г. с цел постигане на законодателна икономия, бяха обединени двата изготвени през 2019 г. проекта на ЗИД на НПК – законопроектът, с който изцяло се изпълняват ангажиментите, произтичащи от Директива (ЕС) 2016/800 относно процесуалните гаранции за децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство и законопроектът във връзка с правилното транспониране на Директива 2012/29/ЕС за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета.</p> <p>Изпратеният за междуведомствено съгласуване и публикуван за обществено обсъждане на 31 юли 2020 г. проект на ЗИД на НПК, е внесен, с отразените бележки и коментари на всички заинтересовани страни, в Министерския съвет и е</p>	
--	--	--	---	--

			<p>приет с решение на МС от 9 ноември 2020 г. На 10 ноември 2020 г. законопроектът е внесен в Народното събрание за приемане. На 2 декември 2020 г. законопроектът е приет на първо четене от Комисията по въпросите на децата, младежта и спорта, а на 17 декември 2020 г. - от Комисията по вътрешна сигурност и обществен ред.</p> <p>Впоследствие пълномощията на 44-то, 45-то, 46-то и 47-то Народно събрание бяха прекратени, без законопроектът да бъде приет, въпреки че на два пъти същият беше одобряван на първо четене от Комисията по правни въпроси.</p> <p>След провеждането на повторно междуведомствено съгласуване проектът на ЗИД на НПК беше отново одобрен от Министерския съвет с Решение № 696 на Министерския съвет от 26 септември 2022 г. и внесен в 48-то Народно събрание № 48-202-01-2 от 24 октомври 2022 г. Текстът на законопроекта е публикуван на интернет страницата на НС: https://parliament.bg/bg/bills/ID/164366.</p> <p>Законопроектът е приет на първо гласуване в Комисията по правни въпроси на 11.01.2023 г. и в пленарно заседание на 27.01.2023 г. Макар и приет на първо четене в зала, законопроектът не е гласуван окончателно преди прекратяване на пълномощията на 48-то Народно събрание.</p>	
--	--	--	--	--

			След прекратяване на пълномощията на 48-то Народно събрание от страна на Министерството на правосъдието са предприети действия за внасяне на законопроекта за одобрение в Министерския съвет и законопроектът е одобрен с РМС № 127/15.02.2023 г. и отново внесен за разглеждане в 49-то Народно събрание. Законопроектът е приет на второ гласуване в пленарно заседание на дата 26.05.2023 г. Предстои обнародването му в ДВ.	
<i>2.2. Утвърждаване на методика за ползване и работа в специално обособени помещения („сини стаи“) за щадящо изслушване на деца и извършване на картографиране на сините стаи за изслушване и идентифициране на необходимостта от разкриване на „сини стаи“</i>	Водещи: ДАЗД, МВР, АСП, НСОРБ, ВСС, прокуратура Партньори: НПО	Разработена методика и анализ на информацията за разположението на „сините стаи“	ДАЗД – получени са номинации от всички отговорни институции. Предстои сформирание на работна група за изпълнение на мярката. От страна на ДАЗД е извършено предварително картографиране на база на получената информация за наличието и ползваните стаи за щадящо изслушване от съдилищата в страната.	
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 3 ИЗГРАЖДАНЕ НА СИСТЕМА ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕТО И СОЦИАЛНАТА РЕИНТЕГРАЦИЯ НА ЖЕРТВИТЕ НА НАСИЛИЕ				
<i>3.1. Проследяване на положението на децата, жертви на насилие и експлоатация, по Координационния механизъм за рефериране и обгрижване на случаи на непридружени деца и деца – жертва на трафик, завръщащи се от чужбина</i>	Водещи: ДАЗД, АСП	Анализ	ДАЗД – Координационният механизъм регламентира конкретните задължения за взаимодействие на ангажираните субекти, а ефективното му прилагане, което представлява добра практика за междуинституционален и интердисциплинарен подход, доведе до първоначално рязко увеличение на рефериранияте случаи. За първите 3 месеца на годината е работено по 9 случаи на 17	

			<p>деца, като от тях са 9 момичета и 8 момчета. При извършената работа по случаите 1 от децата е репатрирано в България. За периода до 31.03.2023 г. са изготвени 6 предложения за налагане на мярка по чл. 76а от Закона за българските лични документи.</p> <p>АСП – В АСП се администрират данни за наблюдаваните случаи на деца, жертва на трафик, съгласно Координационния механизъм за рефериране и обгрижване на непридружени деца и деца, жертви на трафик, завръщащи се от чужбина. Случаите на деца, жертви на трафик, активно се наблюдават от ОЗД/ДСП за период от една година. По преценка на социалния работник периодът на наблюдение може да се удължи, в зависимост от спецификата на конкретния случай.</p> <p>През 2023 г. за наблюдаваните от ОЗД/ДСП деца, жертви на трафик в АСП е налична следната информация: първо тримесечие на 2023 г. - наблюдавани са 2 деца.</p>	
<p><i>3.2. Мониторинг и контрол чрез организиране на проверки относно спазване правото на детето на закрила срещу насилие в услугите за осигуряване на подслон – кризисни центрове, работа за възстановяване и рехабилитация на жертвите на насилие и развитие на съпътстващи услуги в общността за подкрепа на деца, жертви на насилие и успешната им реинтеграция</i></p>	<p>Водеща: ДАЗД</p>	<p>Брой проверки</p>	<p>През отчетния период е извършена една проверка в Кризисен център за деца, преживели насилие – гр. Средец. Проследено е изпълнението на дадено задължително предписание от председателя на ДАЗД.</p>	

<p>3.3. Създаване на общинско ниво на работна карта с ангажираните институции с услуги за първична, вторична и третична превенция, както и други дейности за работа по случаи на насилие</p>	<p>Водещи: Общини Партни- раци: АКСУ, АСП, МКБППМ Н</p>	<p>Брой работни карти</p>		
<p>СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ IV ПОВИШАВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ НА СПЕЦИАЛИСТИТЕ, РАБОТЕЩИ С ДЕЦА И НА ИНФОРМИРАНОСТТА НА ДЕЦАТА И ТЕХНИТЕ СЕМЕЙСТВА, ПОДКРЕПА НА РОДИТЕЛИТЕ</p>				
<p>ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 1 ПОВИШАВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНАТА КОМПЕТЕНТНОСТ НА СПЕЦИАЛИСТИТЕ, РАБОТЕЩИ С ДЕЦА ЗА РАЗПОЗНАВАНЕ НА ВИДОВЕТЕ НАСИЛИЕ, ИДЕНТИФИЦИРАНЕ И РЕАКЦИЯ ПРИ СЛУЧАИ НА НАСИЛИЕ (В ОБРАЗОВАТЕЛНА, СОЦИАЛНА, ЗДРАВНА, ОРГАНИ НА РЕДА, СЪДЕБНА СИСТЕМА И ДРУГИ)</p>				
<p>1.1. Въвеждане на стандартизиран модел за сертификация за образованието и продължаващо обучение за регулиране и признаване на обучението на специалистите от услугите по темата за насилието над и от деца</p>	<p>Водеща: НАПОО Партни- раци: ДАЗД, МОН, об- щини, НПО</p>	<p>Брой сертифицирани програми и обучители</p>		
<p>1.2. Предоставяне на студентите от педагогическите специалности на базови знания относно насилието спрямо деца и между деца – развиване на умения за разпознаване на симптомите на насилие и за оказване на първоначална подкрепа</p>	<p>Водеща: МОН Партни- раци: Ръ- ководства на висши училища с педагогич- ески спе- циалности</p>	<p>Разработени обучителни програми и брой студенти, преминали през тях</p>		

<p><i>1.3. Предоставяне на базови знания за спецификата на обучение на децата със СОП и развитие на умения за прилагане на различни подходи за интегриране на децата</i></p>	<p>Водеща: МОН Партни- раци: Ръ- ководства на висши училища с педагогич- ески спе- циалности</p>	<p>Разработени обучителни програми и брой студенти, преминали през тях</p>		
<p><i>1.4. Предоставяне на базови знания за различни подходи за сформирване на екип и развиване на умения за сформирване на такъв в класовете, с оглед задълженията на класните ръководители</i></p>	<p>Водеща: МОН Партни- раци: Ръ- ководства на висши училища с педагогич- ески спе- циалности</p>	<p>Разработени обучителни програми и брой студенти, преминали през тях</p>		
<p><i>1.5. Създаване на насоки за обучение по превенция на насилието и провеждане на въвеждащи и продължаващи обучения на различните професионалисти, работещи с деца, относно правата на децата, относното законодателство и за разпознаване на видовете насилие – идентифициране и реакция при случаи на насилие</i></p>	<p>Водещи: МОН, АСП, МВР, НИП Партни- раци: ДАЗД, МЗ- съсловни организа- ции, уни- верситети, УНИЦЕФ, НПО</p>	<p>Утвърдена методика и въведени системи</p>		

<p>1.6. Обучение на служителите от отделите „Закрила на детето“ по прилагане на Методиката за управление на случай за закрита на дете в риск от отдел „Закрила на детето“, Методическото указание за работа по случаи на деца в риск от родителско отчуждение, Механизма за работа и сътрудничество между институциите по случаи на деца, въвлечени в родителски конфликти, провеждане на супервизии при тежки случаи</p>	<p>Водеща: ДАЗД Партнера: АСП</p>	<p>Проведени обучения и супервизии</p>	<p>АСП – За първото тримесечие на 2023 г. по проект: „Повишаване на капацитета на служителите в сферата на закрита на детето, социалните услуги и социално подпомагане“ са проведени три обучения на служители от ОЗД/ДСП. Общо обучените служители са 140.</p>	
<p>1.7. Повишаване професионалните знания на полицейските служители, работещи с непридружени деца-мигранти, чрез провеждане на съвместни обучения на тема „Идентификация, насочване и работа с непридружени деца чужденци“</p>	<p>Водеща: ВКБООН Партнера: МВР</p>	<p>Брой обучени служители</p>		
<p>1.8. Обучения на специалисти, работещи с деца за придобиване на умения за безопасно ползване на интернет и информационните технологии</p>	<p>Водеща: ДАЗД Партнери: МОН, МВР-ГДБОП, УНИЦЕФ, общини, НПО</p>	<p>Повишен брой на обучени специалисти</p>	<p>ДАЗД – В периода е извършена подготовка и организация за обучителен семинар, който е проведен в периода 26-28.04.2023 г. с представители на образователни институции в гр. Банско, в партньорството на РУО – София град. Работният семинар е за директори, заместник-директори и координатори на екипи за личностно развитие от столични образователни институции на тема „Родителските и педагогическите отговорности за работа с деца – партньорство на всички заинтересовани страни“. С над 140 участници. По темата за безопасно ползване на интернет и информационните технологии участие като лектори взеха и ГДБОП.</p>	

<p>1.9. Повишаване на знанията на педагогическите специалисти чрез организиране и провеждане на обучения във връзка с онлайн рисковете за децата в мрежата, как да ги предпазват и докладват в случай на злоупотреба и разработване на нови ресурси, свързани с развиване на дигитално-медийна грамотност</p>	<p>Водещи: МОН, ГДБОП Партньораци: НЦБИ, Коалиция за медийна грамотност, НПО</p>	<p>10 проведени обучения, обхванати 250 учители на година/1000 обхванати учители за 4 години</p>	<p>НЦБИ – Планирани обучения, но все още не са проведени.</p>	<p>Липса на достатъчен финансов ресурс през отчетния период.</p>
<p>1.10. Обучения на педагогическите специалисти в училищата по изкуствата и културата, популяризиране на налични ресурси и програми и разработване на нови ресурси, свързани с развиване на дигитално-медийна грамотност</p>	<p>Водеща: МК Партньораци: Коалиция за медийна грамотност</p>	<p>Обучени преподаватели, създадени нови ресурси</p>		
<p>1.11. Организиране на обучения на специалисти, работещи с деца (учители, психолози и др.) по проблеми свързани с употребата и злоупотребата с психоактивни вещества и прилагане на ефективни методи за превенция</p>	<p>Водеща: МОН, общини Партньораци: МЗ, МВР, НЦОЗА, НПО</p>	<p>Брой проведени обучения</p>		
<p>1.12. Надграждащи обучения на персонала на лечебните заведения за болнична помощ, работещ с деца, за най-добрите подходи и добри практики за грижа за деца</p>	<p>Водеща: НЦОЗА Партньораци: Медицински университети, БАПЗГ</p>	<p>Брой обучени лекари и специалисти по здравни грижи</p>		

<p>1.13. Организиране на продължаващи обучения, кръгли маси, конференции и обмен на практики между специалистите – в образователната сфера, в социалната сфера, представители в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд</p>	<p>Водеща: ДАЗД Партни- ращи: МТСП, МОН, МВР- ГДБОП, МЗ, МК, ММС, АСП, ГИТ, общини, НПО</p>	<p>Брой обучения Брой обучени специалисти</p>		
<p>1.14. Осигуряване на междусекторна интегрирана подкрепа от външни специалисти на детските градини, училищата, центровете за работа с деца с външни специалисти – психолози, социални педагози, клинични психиатри, психиатрични сестри и др.</p>	<p>Водещи: МОН, висши училища, общини Партни- ращи: НПО</p>	<p>Брой осигурени външни специалисти в подкрепа на работещите с деца</p>		
<p>1.15. Анализ на съществуващите програми, свързани с правата на децата, предоставени от Академията към Министерство на вътрешните работи и центровете за професионална квалификация и разработване на допълнителни модули, обучителни материали и ресурси на база на препоръките от анализа</p>	<p>Водеща: УНИЦЕФ Партни- раща: МВР/АМВ Р</p>	<p>Разработени модули, обучителни материали и ресурси, свързани с правата на децата</p>		
<p>ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 2 УТВЪРЖДАВАНЕ НА ДЕТСКОТО УЧАСТИЕ И ПОДОБРЯВАНЕ ЗНАНИЯТА НА ДЕЦАТА ОТНОСНО ВИДОВЕТЕ НАСИЛИЕ И НАЧИНИТЕ ЗА ПРЕДПАЗВАНЕ ОТ НЕГО</p>				
<p>2.1. Организиране на форум с представители на висшите учебни заведения по темата за детското участие и неговото утвърждаване и развитие в образователните институции чрез подкрепата на педагогическите специалисти</p>	<p>Водеща: МОН Партни- ращи: ДАЗД,</p>	<p>Брой участници във форума Брой предложения</p>		

	висши училища			
2.2. Реализиране на двете Национални програми на МВР „Детско полицейско управление“ (ДПУ) и „Работа на полицията в училищата“ за ранна превенция на подрастващите	Водеща: МВР Партньори: МОН, БЧК, БПЦ, БТС, ДПБЗН и др.	Брой обучени деца в ДПУ	МВР – за първото тримесечие на 2023г. в ДПУ се обучават 1364 деца. За учебните 2022/2024 години са създадени 65 ДПУ.	
2.3. Провеждане на дискусии и заседания на Съвета на децата към НСЗД; срещи с ученически парламенти и съвети по актуални теми за насилието, превенцията, злоупотребата, взаимоотношенията с връстници, взаимоотношенията в семействата, развитие на емоционалната интелигентност. Изследване на тяхното мнение и набиране на предложения за подкрепа за тяхното благополучие	Водещи: ДАЗД, общини Партньори: МОН	Брой проведени дискусии, заседания и изведени предложения	ДАЗД – през м. март 2023 г. се проведе допитване до членовете на Съвета на децата относно проект на Национална стратегия за детско и юношеско здраве и педиатрична грижа . Предложенията на членовете на Съвета на децата по стратегическия документ са представени на вниманието на работната група към министъра на здравеопазването. ДАЗД подкрепи инициативата на член от Съвета на децата, свързана с деня за борба с тормоза в училище (Денят на розовата фланелка). Инициативата е проведена с ученици в училище в гр. Пещера. В периода от 05.04.2023 г. до 07.04.2023 г. в гр. София се проведе първото за тази година редовно заседание на Съвета на децата.	
2.4. Изследване на мнението на детето, в т.ч. на децата, настанени извън родното семейство при извършвания контрол от страна на ДАЗД	Водеща: ДАЗД Партньори:	Анализ на резултатите от извършени планови проверки	При извършваните проверки задължително се изследва мнението на детето. В периода се извършват планови про-	

	АСП/ДСП, НСОРБ		верки във всички центрове за специална образователна подкрепа, в хода на които са проведени беседи с децата с увреждания като е взето предвид тяхното мнение, съобразно степента им на развитие. Предстои изготвяне на анализ след приключване на проверките, като резултатите ще бъдат отчетени през следващия период.	
<i>2.5. Изследване мнението на децата и младежите за нуждите от ресурси за подобряване на тяхната информираност за безопасността и сигурната среда на живот. Продължаване на модела връстници обучават връстници с изграждане на проактивно поведение у децата и нетърпимост към всички форми на насилие</i>	Водеща: ДАЗД Партни- раци: МОН, НСОРБ, НПО	Брой материали. Брой обучения от връстници	ДАЗД – По време на първото за 2023 г. заседание на Съвета на децата, членовете обсъдиха темата „Киберсигурността и рисковете за децата“ и направиха конкретни предложения. Заедно с министъра на околната среда и водите Съвета на децата дебатира и направи предложения по темата за изменението на климата и влиянието върху правата на децата.	
<i>2.6. Включване на децата в междуинституционалното сътрудничество чрез Съвета на децата, ученически парламенти, съвети и др.</i>	Водеща: ДАЗД Партни- раци: НСОРБ, МОН	Брой участия в заседания на общинските съвети	ДАЗД и членове на Съвета на децата участват в жури относно иницириран от Министерство на образованието и науката конкурс за най-добра инициатива на Ученически съвет в страната. Оценени са получените проектни предложения в категориите: „Изграждане на гражданско съзнание, в т.ч. доброволчески, благотворителни инициативи и съхраняване на националното самосъзнание“, „Интеркултурно взаимодействие“, „Здравословен и/или екосъобразен начин на живот“ и „Училище без агресия“.	

<p>2.7. <i>Организиране и провеждане на конкурси по места на тема: „Не на насилието“</i></p>	<p>Водеща: ДАЗД Партни- раци: Об- щини, НПО, ди- ректори на образова- телни инс- титутции и др.</p>	<p>Брой деца, участвали в кон- курса. Публичност - мероп- рията</p>		
<p>ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 3 ПОДКРЕПА НА РОДИТЕЛИТЕ И РАБОТА С ТЯХ ЗА ПОДПОМАГАНЕ И НАСЪРЧАВАНЕ НА ДЕЦАТА ДА ЗАЩИТАВАТ САМИТЕ СЕБЕ СИ И ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ПОЛОЖИТЕЛНИ, НЕНАСИЛСТВЕНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ ПРИ УСТАНОВЕНИ СЛУЧАИ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ</p>				
<p>3.1. <i>Разработване на подкрепящи обучителни мате- риали – брошури, ръководства, книги, видеа и др. за родителите с цел изграждане на по-благоприятни нагласи към ненасилствените дисциплинарици под- ходи от страна на родителите</i></p>	<p>Водеща: ДАЗД Партни- раци: АСП, МП, НЦОЗА, НПО, Сдруже- ние на психоло- зите, Академич- ната общ- ност</p>	<p>Разработени и въведени в практиката обучителни и подкрепящи материали</p>	<p>Организирана е онлайн работна среща между експерти на ДАЗД и НЦОЗА. Обсъдени са бъдещите ангажименти и на двете страни.</p>	
<p>3.2. <i>Подобряване на информираността на общест- вото и в частност на родителите, по въпросите на насилието над деца чрез разработване и прилагане в практиката на Наръчник за родителите, насочен към уязвими семейства, например с майки в юно- шеска възраст, с родители от уязвими групи и др.</i></p>	<p>Водеща: ДАЗД Партни- раци: Българска</p>	<p>Създаден и утвърден Наръч- ник</p>		

	педиатрична асоциация, Сдружение на психолозите, Академичната общност			
<i>3.3. Разработване на програми за семейно образование (обучение на родители на деца на възраст 0 – 7 години за правата на децата и за позитивни методи на възпитание) и провеждане на тренинги в детските ясли и детските градини</i>	Водещи: МОН, ДАЗД Партньори: НЦОЗА, общини, НПО	Въведени в практиката програми	Организирана е онлайн работна среща между експерти на ДАЗД и НЦОЗА. Обсъдени са бъдещите ангажименти и на двете страни.	
<i>3.4. Разработване на програми и изграждане на системни механизми и планове за работа с родители на деца в училищна възраст за повишаване на познанията им за насилието, форми на проявления, индикатори за разпознаване на жертвите на насилие и извършителите на насилие, последиците за децата, които да се прилагат в образователните институции</i>	Водещи: МОН, ДАЗД Партньори: Общини, НПО	Въведени в практиката програми		
<i>3.5. Организиране на превантивни кампании за превенция за повишаване безопасността на движението на децата и техните родители и приятели по пътищата на страната</i>	Водеща: МВР – Пътна полиция	Брой проведени кампании	МВР – през първото тримесечие на 2023 г. са проведени и е създадена организация за провеждането на 10 акции и специализирани полицейски операции с цел превенция на пътнотранспортния травматизъм, от които 6 са в изпълнение на заложените дейности в План №3286р-10601/ 27.02.2023 г. на преван-	

			<p>тивните национални кампании за безопасност на движението по пътищата през 2023 г.</p> <p>От 10 акции и операции 4 са били насочени и към осигуряване безопасността на децата като участници в движението по пътищата – като пътници – използване на обезопасителни системи; като пешеходци; както и на абитуриентите (традиционната акция „Абитуриенти“), свързана с изнасяне на беседи пред абитуриенти и предварителна координация с училищните ръководства и ръководители на групи при организирани пътувания (екскурзии) на абитуриенти, както и за координиране на действията по време на баловете.</p>	
<p>3.6. Публикуване на интернет страницата на пътна полиция на информация за пострадали при пътнотранспортни произшествия деца на основание Наредба № 8121з-194 от 21 февруари 2019 г. за определяне на реда за взаимодействие по обмен на информация, анализиране на пътнотранспортните произшествия с участие на деца и набелязване на мерки за тяхното ограничаване и намаляване на последствията</p>	<p>Водеща: МВР – Пътна полиция</p>	<p>Брой публикации</p>	<p>МВР – направени са 3 публикации на интернет страницата на пътна полиция на данни за травматизма с деца – за всеки от периодите – за м. януари, до м. февруари и до м. март 2023 г.</p>	
<p>3.7. Повишаване на капацитета на родителите да развиват медийна грамотност у децата си в семейна среда чрез създаване на подходящи ресурси и провеждане на обучения/тематични родителски срещи, разработване на материали</p>	<p>Водеща: ДАЗД Партньори: МВР- ГДБОП, МОН, НПО, НЦБИ</p>	<p>Брой обучени родители и брой проведени обучения, брой разработени материали</p>	<p>НЦБИ – 1 проведено обучение, 20 родители</p>	<p>Ограничен бюджет</p>

**ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 4
ЗАЩИТА НА ДЕЦАТА ОТ ВРЕДНО МЕДИЙНО СЪДЪРЖАНИЕ**

<p><i>4.1. Работа с медиите с цел етично отразяване на теми и защита на децата от вредно медийно съдържание, закрила на самоличността на детето и избягване на повторна виктимизация и стигматизация на децата, жертви на насилие и извършители на такова</i></p>	<p>Водеща: ДАЗД Партни- раци: СЕМ, АБРО, БНР, БНТ, достав- чици на медийни услуги, пе- чатни ме- дии, НСС, коалиция за медийна грамот- ност</p>	<p>Брой срещи и брой обучени професионалисти</p>		
<p><i>4.2. Разработване на материали за предпазване на децата от информация и материали в средствата за масова информация, неизползване на заклеяващ език и неразпространение на репортажи за събития в семейната или друга среда, които засягат децата и ги превръщат в жертви</i></p>	<p>Водеща: ДАЗД Партни- раци: Дос- тавчици на медийни услуги, Национа- лен съвет за саморе- гулация</p>	<p>Брой материали</p>		

**СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ V
ПОДОБРЯВАНЕ НА МЕЖДУИНСТИТУЦИОНАЛНОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО И ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ЗА ЗАЩИТА НА ДЕЦАТА ОТ НАСИЛИЕ**

**ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 1
УКРЕПВАНЕ НА НАЦИОНАЛНИТЕ МЕХАНИЗМИ ЗА КООРДИНАЦИЯ**

<p>1.1. Превенция на риска от посегателство и реакция при трансгранично движение на деца – непридружавани или с техните семейства (поради конфликти, епидемии, бедност и др.), чрез прилагане на Координационен механизъм за взаимодействие между институциите и организациите при случаи на непридружени деца или разделени от семействата си деца-чужденци, намиращи се на територията на Р. България, включително децата, търсеци и/или получили международна или временна закрила</p>	<p>Водеща: ДАЗД Партни- раци: ДАБ, МВР, МЗ, МОН, МВнР, МТСП, АСП, об- щини</p>	<p>Изградена база данни Създадена ПЕРГ към НСЗД</p>		
<p>1.2. Разработване на единни правила (протокол) за действие, на база на мониторинга и изследване на трудностите и идентифициране на добрите практики при прилагане на Координационния механизъм при насилие с цел подобряване на взаимодействието между отговорните институции и реализиране на дейности, гарантиращи правото на защита от всички форми на насилие на децата</p>	<p>Водеща: ДАЗД Партни- раци: МОН, МВнР, МЗ, МВР, АСП, НСОРБ, НПО</p>	<p>Правила на работа</p>		
<p>1.3. Мониторинг по прилагане на Механизма за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование: 1.3.1. Оценка на данните и включване на други отговорни институции на местно ниво в изпълнението му; 1.3.2. Разработване на инструментариум за оценка на състоянието на дете, в ситуация на насилие или тормоз</p>	<p>Водеща: МОН Партни- раци: МВР, АСП, об- щини, ДАЗД, ЦКБППМ Н</p>	<p>Брой срещи и комисии</p>		
<p>1.4. Извършване на мониторинг относно прилагане в практиката на Методиката за управление на случай за закрила на дете в риск в отделите „Закрила на детето“ и изготвяне на анализ с предложения за</p>	<p>Водеща: ДАЗД Партни- раца: АСП</p>	<p>Анализ</p>		

<i>популяризиране на добри практики и за отстраняване на установени пропуски в работата на отделите „Закрила на детето“</i>				
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 2 КООРДИНИРАНЕ НА ДЕЙСТВИЯТА НА ОТГОВОРНИТЕ ИНСТИТУЦИИ ОТ РАЗЛИЧНИТЕ СЕКТОРИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И СВОЕВРЕМЕННО ДОКЛАДВАНЕ ЗА НАСИЛИЕ НАД ДЕТЕ				
<i>2.1. Изграждане и въвеждане на адекватна (подобрена) система за каскадно докладване (задължително уведомяване на повече от един отговорен служител) при случаи на насилие</i>	Водещи: ДАЗД, МОН, МВР, МЗ, МК, ММС, АСП Партни- раци: НСОРБ, НПО	Разработена система, брой общини, в които е въведена, брой обучени специалисти		
<i>2.2. Организиране на обучителни семинари и конференции с цел привличане на различните съсловни и работодателски организации към съпричастност по проблемите на насилието над деца и подкрепа на професионалистите, работещи с деца и родителите, при случай на насилие над дете</i>	Водещи: ДАЗД, МЗ - РЗИ, МОН Партни- раци: На- ционални работода- телски и синди- кални ор- ганизации на учи- тели, ле- кари, соци- ални ра- ботници	Брой мероприятия		
<i>2.3. Синхронизиране и съгласуване преди утвърждаване на програми и планове, свързани с насилие над</i>	Водеща: Всички	Брой разработени програми и планове по темата		

<i>деца – например, с Националната програма за превенция и защита от домашно насилие и Националната програма за превенция на насилието и злоупотребата с деца</i>	министерства, агенции и други ведомства Партнираща: НСЗД			
<i>2.4. Въвеждане на цялостен подход на работа в детската градина и училището с алгоритъм за действие с децата, родителите и външни за образователната институция подкрепящи специалисти</i>	Водеща: МОН, образователни институции Партниращи: Общините, НПО	Изградени алгоритми на работните процеси		
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 3 ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С АКАДЕМИЧНАТА ОБЩНОСТ, ДЪРЖАВНИТЕ ИНСТИТУЦИИ И ГРАЖДАНСКИЯ СЕКТОР, С ЦЕЛ ПРИЛАГАНЕ НА ЕДИНЕН ПОДХОД ПО СЪБИРАНЕ НА ДАННИ ПО ПРОБЛЕМИТЕ НА НАСИЛИЕ, СВЪРЗАНО С ДЕЦА И ИЗСЛЕДВАНИЯ ПО ТЕМАТА				
<i>3.1. Активно включване на академичната общност в научни изследвания, индикатори, механизми, свързани с детското развитие, закрилата на децата и насилието между и спрямо децата и разработване на програми по проблематиката</i>	Водеща: ДАЗД Партниращи: БАН, ВУ	Брой изследвания и публикации		
<i>3.2. Периодично проучване чрез събиране на актуални данни за тенденциите в поведението на децата, включително на изградените социални норми и взаимоотношения между тях с цел устойчивост и надграждане на подкрепата на децата</i>	Водеща: ДАЗД Партниращи: БАН, ВУ, НПО	Брой проучвания		

